MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tad-19 ta' Ottubru, 2005

Appell Civili Numru. 5/2004

Renato J Costigan

vs

Malta Drydocks Corporation, Industrial Projects & Services Ltd u Malta Shipyards Ltd
B' digriet ta' l-ewwel (1) ta' Marzu 2004 it-Tribunal ordna li Saviour Gauci, ufficcjal pubbliku fil-Ministeru tal-Finanzi u Affarijiet Ekonomici, f' isem il-Gvern ghandu jassumi l-atti ta' dan il-kaz minflok il-Malta Drydocks Corporation

Il-Qorti,

Ir-rikorrenti Saviour Gauci *nomine* appella mis-segwenti pronunzjament tat-Tribunal Industrijali dettat minnu f' forma ta' verbal fis-seduta tas-17 ta' Mejju 2004:

"It-Tribunal wara li sema' l-eccezzjoni ta' Dr. Borg Cardona ghan-nom ta' Saviour Gauci nomine u r-risposta ta' Dr. Karmenu Mifsud Bonnici ghan-nom ta' Renato Costigan, it-Tribunal ihoss illi minn ezami bir-reqqa ta' dokumenti gie notat illi Mr Costigan intavola r-rikors mill-Avukat tieghu Dr Karmenu Mifsud Bonnici fl-20 ta' Novembru 2003 u gie ricevut mit-Tribunal Industrijali fil-21 ta' Novembru 2003. It-Tribunal ukoll jara illi l-Att 15 tas-sena 2003 ghaddiet mill-Parlament fil-25 ta' Novembru 2003 pero` din giet fis-sehh fis-7 ta' Novembru 2003. Dan ifisser illi meta Dr Karmenu Mifsud Bonnici ghan-nom ta' Mr Costigan intavola r-rikors in kwistjoni ma kienx jaf illi din il-ligi dahlet in sehh u fil-fatt dahlet in sehh xi erbat ijiem wara li ntavola r-rikors f' data retroattiva. It-Tribunal ihoss anke a bazi kemm ta' l-ekwita` kif ukoll abbazi wkoll li ma kienx jaf li setghet tghaddi din il-ligi illi f' dan l-eccezzjoni ghandha tigi michud u tordna li l-kawza titkompla kontra l-Malta Drydocks Corporation u z-zewg kumpaniji l-ohrajn."

L-imsemmi appellant jissottometti illi t-Tribunal ghamel interpretazzjoni zbaljata tal-ligi. Dan ghaliex, dejjem skond l-appellanti, il-provvedimenti tal-Kapitolu 451 (*recte*, Kapitolu 452) huma eskluzi mid-dispost ta' l-Artikolu 4 (1) ta' l-Att XV ta' l-2003. Huwa jsostni illi l-appellat ma jistax jivvanta dritt kwezit li gie newtralizzat bir-retroattivita` ta' l-Att imsemmi stante li d-drittijiet tieghu gew salvagwardati bis-semplici trasferiment tieghu u ta' l-impjegati l-ohra tat-Tarznari kif provvdut b' dak l-Att;

Il-fatti ewlenin li taw lok ghal dan l-appell huma dawn:-

1. L-appellat intavola rikors fl-<u>20 ta' Novembru 2003</u> quddiem it-Tribunal Industrijali bl-ilment illi hu gie assoggettat ghal trattament diskriminatorju bil-fatt ta' l-avviz ta' trasferiment, u li dan kien jikkostitwixxi ksur ta' l-Artikolu 26 ta' l-Att XXII ta' l-2002 (Kapitolu 452);

2. Fil-<u>25 ta' Novembru 2003</u> gie promulgat l-Att XV ta' l-2003 dwar ir-Ristrutturar tat-Tarznari, li, kif jinghad

fl-Artikolu 1 (2) tieghu, “ghandu jitqies li beda fis-sehh fis-7 ta’ Novembru 2003”;

3. Kif gja nghad, l-appellanti *nomine* ssolleva l-punt illi l-materja kellha tigi rigwardata mill-perspettiva ta’ dan l-ahhar Att imsemmi li, *ex lege*, [Artikolu 4 (1)] eskluda “kull ligi ohra” ghal dak li jikkuncerna t-trasferiment maghmul ta’ l-appellat;

Issa, apparti l-osservazzjoni kemm it-Tribunal adit kien ritwalment korrett li jipprovvdi fuq il-materja permezz ta’ semplici digriet verbalizzat u mhux permezz ta’ sentenza, mill-fatti premessi jitnisslu dawn il-konsiderazzjonijiet:

(i) Fil-mument meta giet introdotta l-procedura mill-appellat, l-Att XV ta’ l-2003 ma kienx ghadu gie promulgat;

(ii) Il-Korporazzjoni tat-Tarzna, li taghha l-appellat kien impjegat, kienet certament fl-istadju li fih giet promossa l-azzjoni l-legittimu kontradittur di fronte ghall-appellat;

(iii) Il-punt krucjali ghab-bazi ta’ dik l-istess azzjoni, ossija d-diskriminazzjoni lamentata, kienet regolata skond il-provvedimenti ta’ l-Att dwar l-Impjiegi u r-Relazzjonijiet Industrijali (Kapitolu 452);

(iv) Il-fatt li minnu originat dik l-istess allegata diskriminazzjoni kien diga` kompjut qabel il-promulgazzjoni tal-ligi. Ara ittra tas-17 ta’ Novembru 2003 annessa mar-rikors li ntroduca l-kaz quddiem it-Tribunal adit;

Dan stabbilit, l-appellanti *nomine* jikkollega l-aggravju tieghu mal-fatt illi l-Att XV ta’ l-2003 jipprovdi illi dan l-istes Att kellu jitqies li ddahhal in vigore fis-7 ta’ Novembru 2003, u allura qabel l-introduzzjoni tal-kaz quddiem it-Tribunal. Konsegwentement, huwa jikkontendi illi, gjaladarba n-normi ta’ dak l-Att kienu, bil-volonta` tal-

legislatur, japplikaw retroattivament, allura l-procedura istitwita mill-appellat kienet kolpita b' dak l-Att u dan kien jesorbita il-kaz mill-isfera tal-provvedimenti tal-Kapitolu 452;

Din il-Qorti hasbet fit-tul fuq din il-proposizzjoni izda ma ssibx li tista' tikkondividiha. Fir-rigward taghmel dawn il-konsiderazzjonijiet:-

(1) Ghalkemm huwa veru illi l-Kapitolu 466 jipprovdi li l-Att jitqies li dahal fis-sehh b' effett retroattiv, u cjoe fis-7 ta' Novembru 2003, jinsab ukoll provvdut illi l-proceduri mibdija kontra l-Korporazzjoni kellhom jitkomplew kontra l-ufficcjal pubbliku nominat f' isem il-Gvern. Hekk fil-fatt sehh bil-korrezzjoni awtorizzata bid-digriet ta' l-1 ta' Marzu 2004;

(2) Indubitament, in tema ta' dritt ir-retroattivita` ghandha karetteristika eccezzjonali. Dan ghaliex, di regola, il-ligi ma tiddisponix hlief ghall-futur. Anke fejn applikabbli pero`, huwa biss in-normi ta' natura processwali, u mhux ukoll dawk ta' indoli sostanzjali, li jistghu jsibu applikazzjoni immedjata fil-gudizzju in korso. Sostanzjalment, il-materja tibqa' dixxiplinata mil-ligi vigenti fil-mument li jkun introdott l-att relattiv inizzjali;

(3) Id-delimitazzjoni tan-normi l-godda introdotti giet bosta drabi operata billi wiehed jirrikorri ghal dak maghruf bhala d-dritt kwezit li jfisser li n-normi l-godda jridu jirrispettaw dawk id-drittijiet li jkunu twieldu minn fatt akkwizittiv u validu taht il-ligijiet ezistenti u li jkunu allura gja jifformaw parti mill-patrimonju ta' l-individwu;

(4) Dan kollu jinsab ahjar spjegat fid-decizjoni fl-ismijiet "**Michele Muscat -vs- L-Onor. Roberto Briffa Collettore delle Dogane**", Qorti Civili, Prim' Awla, 12 ta' April 1919 (**Kollez. Vol. XXIV P II p 16**). A propozitu fiha ntqal dan:-

"*Che è principio, che la legge esercita il suo impero colla promulgazione, che si confonde nel concetto*

giuridico colla sua pubblicazione o dal giorno in cui se ne fosse dato avviso, ed è inerente alle indole ed alla natura della legge che la stessa non disponga che per l' avvenire senza estendere il suo impero ai fatti gia compiuti e consumati.

" 'Leges et constitutiones certum est futuris dare formem negotiis et non ad facta praeterita revocari' (Leg. 7 Cod. de Legibus). La legge di regola, quindi, non ha effetto retroattivo ed è di diritto volgare il broccardo che 'lex non habet oculos retro'.

"Che quantunqe sia in facolta del legislatore espressamente dichiara, che la legge debba comprendere nel suo impero anche gli atti, che non fossero ancora compiuti, tuttavia i diritti quesiti sono sempre di giustizia dalla legge rispettati. 'Nisi nominatim' scriveva l' antichita`, 'et de praeterito tempore et ad hoc pendentibus negotiis cautum sit' (Cod. de legibus)";

(5) Issokta jigi puntwalizzat illi minn dan li ntqal jitnissel li "sew jekk id-dritt kwezit ikun kompjut, sew jekk ikun l-origini ta' fatt li jkun gara taht il-ligi precedenti, u d-dritt skond dik il-ligi jkun perfett u kompjut, u fl-istess hin ikun dahal fil-partimonju ta' min jirreklamah, u l-okkazjoni ta' l-ezercizzju tieghu tipprezenta ruhha taht il-ligi l-gidida, fl-ewwel ipotesi ghaliex ir-retroattivita` hija mpossibbli u assurda, u fit-tieni ipotesi l-ghaliex l-istess dritt ikun perfett taht il-ligi antika qabel ma nholqot l-okkazjoni ta' l-ezercizzju tieghu taht il-ligi gdida, l-istess ghandu jigi rispettat, u l-ligi gdida; ma ghandhiex, skond il-principji elementari tal-gustizzja u ekwita`, ikollha setgha fuqu" - "**Chev. Antonio Cassar Torreggiani *nomine* -vs- Nutar Dr. Vincenzo Gatt *nomine***", Appell Civili, 12 ta' Mejju 1950 (**Kollez. Vol. XXXIV P I p 148**);

Din il-Qorti iddilungat fuq it-tematika tar-retroattivita` mhux ghaliex kellha strettament ghalfejn izda biex turi u tillustra ahjar il-punt illi l-Att XV ta' l-2003 (Kapitolu 466), apparti l-konsiderazzjoni ta' indoli procedurali rigwardanti l-legittimu kontradditur, ma kellux jigi interpretat b' mod tali li kien jipparalizza d-dritt ta' l-appellat li jikkontesta fis-sustanza u, fil-parametri ta' l-Att XXII ta' l-2002 (Kapitolu 452), it-

trasferiment li sarlu u dwar liema huwa introduca l-att relattiv opportun qabel il-promulgazzjoni ta’ l-Kapitolu 466 imsemmi.

Ghal dawn il-motivi din il-Qorti qed tichad l-appell opportun u b’ hekk tikkonferma l-provvediment tat-Tribunal Industrijali. L-ispejjez ta’ din il-procedura jitbatew mill-appellanti *nomine*.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------